

ling der mensheid niet automatisch maar facultatief is, d.w.z. door eigen besluitvorming van mensen en volken bepaald.

Mijn eigen ervaring met patiënten zowel in Marokko als Nederland is, dat zodra men het gevoel heeft dat wat de religie leert (de „Logos” van de samenleving) ook bevestigd wordt door de wetenschap (de „rede” van de samenleving), een balans doorslaat waardoor het geloof in de oppermacht der sexualiteit wegvalt. Men vertelde mij dat de betekenis van het vasten in de Islam is, dat ieder aan den lijve voelt dat God honger en dorst wegneemt in gebed, en derhalve geen van de andere, minder primaire driften oppermachtig is.

De wetenschap heeft reeds op alle fronten aangetoond dat de gehele opbouw en het functioneren van de wereld waarvan wij deel uitmaken slechts goed verklaarbaar zijn door de hypothese van een continue schepping (59). De psychologie kan zo ver gaan dat zij de Logos aanwijst als het geestelijke orgaan, waarlangs het „Woord” van de Schepper (60), de „inner voice” van Gandhi, de „leiding” van de Koran, tot ons komt. De uiteindelijke verantwoordelijkheid ligt tenslotte bij iedere wereldburger om het Woord te leren liefhebben en gehoorzamen. Maar wij als dienaren der wetenschap kunnen misschien wegen vinden om tot eensgezinde conclusies te komen, zodat de vaste rots voor iedereen zichtbaar wordt, waarop de mensheid haar toekomstig huis hecht gefundeerd zal kunnen bouwen.

LITERATUUROPGAVE

1. CEPEDE, HOUTART & GROND, Population and Food, Sheed/Ward New York 1964, p. 250
Colin CLARK, Population Growth and Land Use, Macmillan London 1968, p. 124
2. CLARK, *ibid.* p. 123-157
3. Fritz BAADE, . . . denn sie sollen satt werden, Stalling Hamburg 1964
4. CEPEDE, *op. cit.* p. 455
5. BAADE, *op. cit.* p. 176
6. BAADE, *ibid.* p. 177 en p. 194
7. BAADE, *ibid.* p. 194
8. Himmat Weekly, Bombay, May 14, 1971, p. 14, en June 11, 1971, p. 14
9. BAADE, *op. cit.* p. 167
10. BAADE, *ibid.* p. 21-22, p. 164
11. CEPEDE, *op. cit.* p. 343-346 en p. 444-448; FAO Yearbook
12. ROBINSON, Problems in Economic Development (Symposium), Macmillan 1965, p. 129
13. BAADE, *op. cit.* p. 64; FAO Yearbook
14. Himmat Weekly Bombay, May 10 1968, p. 11; INDIA 1968, Publ. Gov. India, p. 6 en 221-224
15. Noël DROGAT, Hongerlanden, Ned. Boekhuis Tilburg, 1964, p. 47; BAADE, p. 131, 137, 178, 275